

3.4.2009

Artikeln innehåller en sammanfattning av analysen Finansiell ställning och risker i företagen under tillsyn, som utkom i sin helhet på finska den 1 april 2009.

Försämrad lönsamhet men rätt hög förlusttolerans i finländska finanssektorn

Finanskrisen påverkade framför allt kapitalavkastningen

Finanskrisen, som utlöstes på bolånemarknaden i USA 2007, ledde i föl till markant sjunkande tillgångsvärden. Marknadsstörningarna speglades också i bankernas refinansiering. Osäkerheten på marknaden fortsätter. Både banker och icke-finansiella företag har svårt att få långfristig marknadsfinansiering.

I den finländska finanssektorn har krisen drabbat värst de företag som har investeringstillgångar med sjunkande marknadsvärden. Framför allt arbetspensions- och livförsäkringsbolagens verksamhetskapital har minskat. Också i bankkonglomerat med omfattande livförsäkringsverksamhet har investeringarna minskat kraftigt i värde. För bankerna har krisen dessutom speglats i stigande finansieringskostnader och sjunkande provisionsintäkter.

Finanskrisen har sedan slutet av förra året snabbt försvagat den reala ekonomin världen över. Konjunktutsikterna omges av stor osäkerhet. Hur djup och långvarig recessionen blir har stor betydelse för utvecklingen i finanssektorn. I en försvagad realekonomi exponeras bankerna främst för kreditrisker, medan de största riskerna för andra finansiella företag ligger i minskade intäkter och tillgångsvärden. En välfungerande finanssektor möjliggör för sin del realekonomisk tillväxt.

Finanssektorn i Finland tar sig ur recessionen om ekonomin utvecklas enligt huvudprognoserna utan att de värsta riskscenarierna realiserar. Men förluster kan den komma att lida även om huvudscenariot slår in. Lönsamheten i banksektorn försämras kännbart men kommer sannolikt ändå att vara positiv även 2009. Kreditförlusterna ökar klart, men även om de två- eller tredubblas som beräknat utgör de bara ca ½ % av utlåningen. Steget är alltså ännu långt till 1990-talsnivån under bankkrisen, då kreditförlusterna uppgick till 3,7 % av utlåningen. Lyckligtvis var de finansiella företagen i Finland i gott skick när krisen bröt ut. Nu finns användning för de buffertar som byggts upp under årens lopp.

Utmaning att upprätthålla lönsamheten framöver

Finanskrisen har redan försämrat lönsamheten i företagen under tillsyn. Rörelsevinsterna i bankerna minskade kännbart från året innan, framför allt under sista kvartalet i föl. I samma riktning fortsatte utvecklingen under de två första månaderna i år. Såväl räntenettet som netto-provisionsintäkterna minskade medan kreditförlusterna ökade. Utlåningen ökade inte heller från årsskiftet. Däremot steg intäkterna från investeringsverksamheten något.

I föl sjönk intäkterna i värdepappersföretagen och upp till 16 bolag gick redan med förlust. Fondbolagens kapital minskade klart framför allt till följd av fallande aktiekurser.

De vikande konjunkturerna ställer finansmarknadsaktörerna inför allt större utmaningar. En fortsatt svag intäktutveckling blir ett hot mot bankernas resultatförmåga. Sjunkande penningmarknadsräntor drar ned lönsamheten och räntenettet i banksektorn. Också stigande priser på marknadsfinansiering tär på lönsamheten. I nuvarande marknadsläge är det också svårt att hitta källor till provisions- och investeringsintäkter. Minskade intäkter och ökade kreditförluster kan resultera i att banksektorn kommer att redovisa en kännbart lägre rörelsevinst än i föl.

Utsikterna är dåliga också för andra – värdepappersföretagen, fondbolagen och hela försäkringssektorn. Livförsäkringsbolagens resultat dras ned av låga räntor, eftersom en stor del av bolagens ansvarsskuld består av försäkringsavtal med garanterad avkastning som är hög i förhållande till den rådande räntenivån. Premieinkomsten från skadeförsäkringsverksamheten minskar sannolikt i takt med den ekonomiska aktiviteten.

Kreditförlusterna mångdubblas

Man räknar med att kreditkvaliteten i bankerna kommer att försvagas överlag – i såväl hushållsutlåningen som företagsutlåningen. Problemkrediterna ligger ännu på rimliga nivåer men ökar i en snabb takt. Jämfört med de senaste åren väntas kreditförlusterna två–tredubblas. Recessionen speglas i kreditförluster vanligen med 1–2 års eftersläpning och därför ökar kreditförlusterna sannolikt även 2010.

3.4.2009

Kreditförluster väntas främst uppstå i företagssektorn, men även hushållens betalningsförmåga försämras i en recession. Byggverksamhet, landtransport och hotell- och restaurangverksamhet urskiljs redan som de svagaste branscherna. Lån med rörlig ränta underlättar hushållens lånebetalningar. I Finland är merparten av bostadslånen bundna till rörlig ränta och när marknadsräntorna sjunker minskar också lånekostnaderna, med viss eftersläpning.

Tillsynsobjektens kapitaltäckning försvagats men buffertar finns fortfarande

Kapitaltäckningen i de finländska bankerna försvagades i fjol men ligger fortfarande på en hygglig nivå. Förlustbufferten i banksektorn uppgår sammanlagt till ca 8,5 miljarder euro. Bufferten måste tillgripas om rörelseresultatet före kreditförluster blir lägre än de kreditförluster som ska redovisas. Läget för de finländska bankerna är klart bättre än för många andra banker i Europa. Medan många europeiska länder redan har tvingats stödja bankerna kraftigt har de finländska bankerna inte behövt något statligt stöd.

För att stärka sin kapitaltäckning har bankerna under 2009 skurit ned sina utdelningar och aviserat om aktieemissioner. Genom att upprätthålla en god kapitaltäckning kan bankerna hålla finansieringskostnaderna nere.

Trots den senaste tidens svåra marknadsläge har de finländska bankernas likviditet varit fortsatt god. Men den strukturella finansieringsrisken har ökat när bankerna fortfarande har svårt att få långfristig finansiering och löptiderna blir allt kortare.

Skadeförsäkringsbolagens solvens är alltfjämt god även om den har försvagats från året innan. Arbetspensions- och livförsäkringsbolagens solvens försvagades klart främst till följd av värdeminskningen i aktieinnehaven. Framför allt liv- och arbetspensionsförsäkringsbolagen reagerar snabbt på utvecklingen inom investeringsmarknaden. Livförsäkringsbolagens solvens är endast nöjaktig trots att flera av dem rekapitaliserades under året. Däremot ändrades solvensberäkningsreglerna för arbetspensionsförsäkringsbolagen genom en undantagslag. Lagen syftade till att förhindra tvångsförsäljning av aktier i det svåra marknadsläget. Beräknat på nytt sätt ökade arbetspensionsförsäkringsbolagens verksamhetskapital med ca 5,1 miljarder euro och därigenom ökade också deras genomsnittliga solvens till en god nivå.

Förebyggande åtgärder vidtagits i Finland för att upprätthålla bankernas utlåningskapacitet

De finländska bankernas goda lönsamhet och stora kapitalbuffertar möjliggör en fortsatt normal bankverksamhet och utlåning och stöder därigenom den ekonomiska utvecklingen i Finland. Ökade risker och dyrare upplåning för bankerna har dock lett till ökade kundmarginaler och försiktigare utlåning. En god kreditriskhantering är därför mycket viktig för att riskerna inte ska kunna hota bankernas kapitaltäckning. Om läget försämras har bankerna möjlighet att få statsgarantier för långfristig marknadsupplåning, och under beredning är en rekapitalisering av bankerna genom kapitallån. Det är viktigt att solventa banker även i Finland har möjlighet att söka dessa stödformer tills finansmarknaden normaliseras.

Upplysningar:

avdelningschef Jukka Vesala, telefon 010-831 53 74.